Magyar Irodalmi Hírlevél

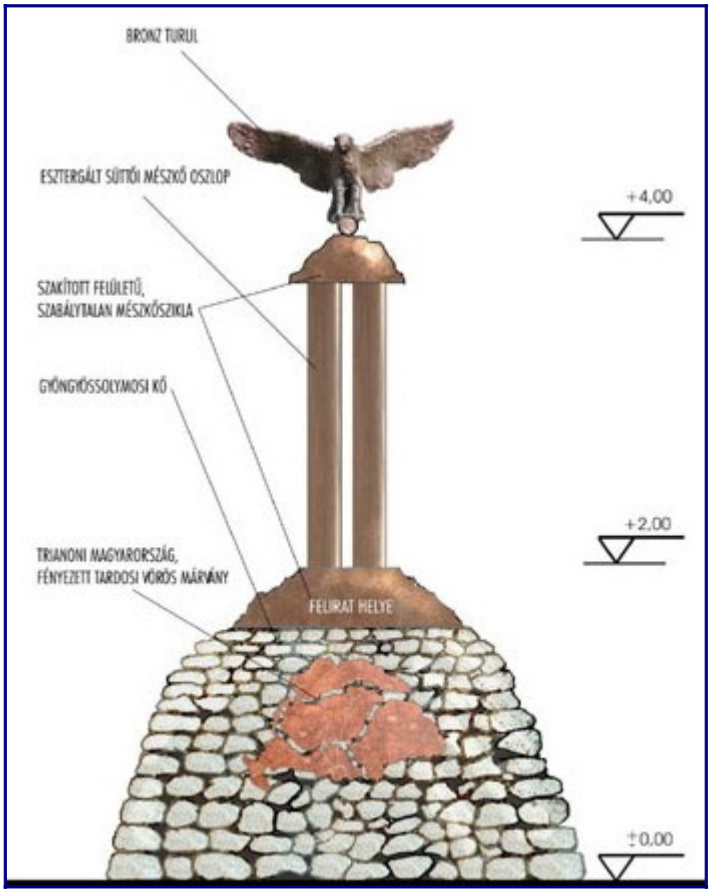

Trianon
Új felvilágosodást
ÚJ FEŐBÍRÓ. ÚJ KÖRNYÜLÁLLÁSOK
A minőség forradalma
Németh László
Egy költőóriás árnyékában
Publikálási lehetőség magazinunkban
Irodalmi és képzőművészeti kalendárium 2012
Irodalmi érdekességek - Csinszka
A Sátán kegyeltje
Sejtések az igazság, a jóság, a szépség „tetteiről”
Áldozati énekek

http://www.konyv-e.hu

2011 JÚNIUS ötvenhatodik megjelenés

Trianon

Talán valamiféle pátoszos írásra számítasz. De pátoszosat én írni nem fogok. Nem fogom megadni azt, amit vársz, amit az a bús turáni lelked óhajt. Nem! Nem fogom ugyanazt adni, amit elolvashatsz máshol, amit úgy is tudtok. Hogy igazságtalanság volt, hogy gaz összeesküvés, hogy mennyire fáj és mennyire kár. Nem fogom felsorolni, mit vesztettünk el, kit vesztettünk el, és hogy kik voltak azok, akik bántottak minket.

Keseregni nem fogok!

A magyar nép borús, múltba révedő fajta. Persze, hogy múltba réved, ha jelene tragikus, és jövője nincs neki. Leányai erkölcstelenek, fiai tunyák, elitje megalkuvó. És még mi is, akik felismertük az igazságot, lusták vagyunk, kényelmesek, és inkább azon panaszkodunk, milyen rossz nekünk, minthogy tennénk. Inkább siránkozunk ahelyett, hogy rántanánk magunkon, komolyan vennénk az életet, és fölvennénk a hősök páncélját. Előbb a páncélt nyögd, aztán viselheted a koszorút! Könnyü emlegetni az ősök diadalait, de magunk mért nem viszünk végbe diadalt?

Tudd meg, magyar testvér, én nem köntörfalazok!

Nem fogom azt mondani, milyen kiváló a magyar fajta, és hogy joga van neki az elszakított részekhez. Joga? Milyen alapon? Azon, hogy tehetetlen, hogy hagyja magán élősködni a cigányt és a zsidót, hogy addig jut el, hogy facebook segítségével bizonyos nemzeti portálokon kommentárt írogat, névvel és arcképpel zsidózik, közben pedig a Rosenthalok röhögnek a markukba?

Pont teérted, testvér - hazudni nem fogok!

Nem fogom azt mondani, történelmi jogunk van, hogy mi voltunk itt előbb, hogy nekünk ez jár. Árpád vezér, Szent István, Szent László, a Hunyadiak és a többi nagy magyarok mondhatták, hogy jogunk van az egész Kárpát-medencét irányítani. Volt mire büszkének lenniük, volt mire alapozva parancsolniuk. De nekünk? Nézz magadba, testvér, és légy őszinte. Nekünk van mire?

Ugye nem baj, hogy őszinte vagyok...

Ugye nem baj, ha azt mondom, abba kell hagyni a Trianon miatti siránkozást, és azon kell inkább dolgozni, hogy előbb a Csonkahonban legyen jobb? Merthogy ez a helyzet! Még ha akad is elszakadt magyar testvér, aki hozzánk akar tartozni, román, rutén, szlovák, szerb, horvát biztos nincs. Ugyan miért lenne jobb nekik, ha egy Nagy Magyar Királyságban élnének? Miért kéne elismerniük a magyar nép főségét? Mit tudunk mi felmutatni a múltunkon és az egyébként már nem gyakorolt kultúránkon kívül?

Elsatnyultál, testvér!

Elsatnyultál, mert az a kór, amit liberalizmusnak neveznek, téged is a hatalmába kerített. Ó, ne gondold, hogy attól, mert fáj Trianon, már igaz magyar leszel, ment minden gyöngeségtől és alantasságtól. Ne gondold! Amíg nem vagy képes acélossá tenned magad, feladnod a hedonista életet és a kényelmet, amíg legalább egy pontban is az ő játékszabályait követed, nem vagy se méltó, se alkalmas rá, hogy az elszakított részeket követeld.

Se te, se én nem vagyunk rá addig méltók és alkalmasak!

Végre végy egy nagy levegőt, és fordíts teljesen hátat annak, amit a rabszolgatartóink kínálnak. Ne bámuld a tévét, ne facebookozzál, ne paráználkodj, ne részegeskedj. Dolgozz, és képezd magad. Ha városban élsz, költözz vidékre, ha vidéken laksz, fogj állattartásba és dolgozz a kiskerten. Házasodj meg, és vállalj gyermeket. De ne egyet és ne kettőt! Járjál templomba, imádkozz, és ne végy tudomást arról, hogyha bolondnak néznek. Tudd meg: a magyar ember számára ez volt és ez is lesz a természetes!

De hogy te csak *egy* ember vagy?

Egy ember, lehet. De először csak te leszel, aztán a második, a harmadik és a negyedik. Majd lesztek tízen, százan és ezren. És eljön az az idő, amikor a csonka Magyarországot csupa földből táplálkozó, mennyből segített, becsületes, rátermett ember lakja. Akkor eljön majd az idő, amikor azt mondják: így is lehet élni? Ez a magyar ember?

Merthogy testvér, ez a magyar ember!

És ilyen lennél te is, ha úgy élnél, ahogy őseid. Bizony, nem csak az árnyéka apáidnak! Benned van a mag, a csíra, a magyar lélek, ami - ha az igazsággal öntözik - kihajthat, és gyönyörű virágokat hoz. Tudom, hogy képes lennél eldobni a mélabúdat, a múltba csak addig révedni, míg a jelenhez és a jövőhöz bátorítást nem nyertél általa, majd tenni. Tudom, hogy a magyar ember, ha rálelt az igazságra, azt el nem ereszti, veszni nem hagyja. Tudom, hogyha lenne hozzá elég erőd és merszed, te is így tennél!

Határozd el, hogy így teszel!

Mert így teszel, és akkor jó lesz majd! És akkor nagy lesz a haza! Nagy lesz Csonkahon, és visszatérnek a részek, visszatér a fű, a fa, a bokor, a hegy, az érc, a lanka. Visszatér magyar leány, a székely legény. Boldogan él majd itt a román férfi, mosolyogva perdül táncra a rutén nő, és vígan nevet a szlovák csecsemő. Giccses talán... De nem ez a cél? Nem az a cél, hogy békében és boldogságban éljen itt az, akinek ez a hazája? Akinek a Kárpátok ölelte gyöngy az otthona?

Így legyen, testvér!

De ehhez az kell: ne búslakodj, ne keseregj! Tedd, amit tenned kell. Bízd rá magad a Teremtőre és a hungarista gondolat zászlóvivőire. S életeddel légy te magad is az! Tiszta tekintetű lesz így a magyar leány, és honfi lelkű fiú fon a hajába koszorút! Majd ha ezt megtette, cifra kalapjára virágot tűz, melyet nem a könnyek, hanem a frissítő zápor öntözött!

Így lesz, mert így kell lennie!

Mert olyat még senki nem látott, hogy az igazságtalanság győzedelmeskedett! És ha magunk is az igazság szerint élünk, az Igazság vesz majd a vállára bennünket! Az Igazság, mely nem Háry Jánosok képzeletbeli tankba ugrására, és nem is szalmaláng lelkű magyarok fél percig tartó elhatározására épít, hanem a kitartó és dolgos emberek által valósítja meg akaratát!

Akaratát, mely mindig egy volt és egy is lesz: igazságot adni Magyarországnak!

Úgy legyen!

Kitartás!

B. Bernadett - Kitartás.hu

Új felvilágosodást

Forradalom magja, elvetünk téged,
De tavaszra hajtsál ki újra,
Csírából légy egy kis fa a viharban,
Majd koronád kibontod a világra!

Emberi elménkkel fenjük kardunkat,
A vaksötétben gyertyát gyújtunk,
Századunk eszméivel szembe lépünk,
És eggyé tesszük jelenünk és múltunk!

Légüres térben létezni nem lehet,
De levegő számunkra az ész,
Ember ész nélkül egy gyökértelen fa,
Ami a zivatarban könnyen elvész!

Vártunk változást, vártuk a szent tudást,
De új romlás, új kísértés jött,
Kevesen vagyunk e Föld más-más pontján,
De egy nézet és egy dal egybekötött!

Imáink, zsoltáraink halkan szólnak,
Egy Istennek és nemzetünknek,
És annyit kérünk tőled, hogy ó, szent ész
Bocsáss meg, nem tudják, mit cselekszenek!

Leszünk a kitagadott, a megvetett,
Leszünk kis csökönyös lázadók,
E század szemében nem vagyunk másak,
Mint a hamis beszédet mondó csalók!

Árva gondolatunkat kikiáltjuk,
Hogy hallja meg ég, föld és tenger,
Bírálat a legélesebb fegyverünk,
Mitől már rég retteg a mai ember!

Golyóbis, mi átszakítja szívünket:
A torzkép vagy a szókincsromlás,
Legnagyobb vétség, mit tehet polgár,
Az ocsmány nemzeti összeolvadás!

Orvosok és táltosok – gyógyítsatok!
Költők és írók – ti írjatok!
Írjatok krónikát e veszett földről,
Éles szóval és pennával vívjatok!

Segíts embertársadon, kedves bajtárs,
Akkor is, ha nemrég átkozott,
Mert nem ő a te igaz ellenséged,
Hanem a vezér, aki korlátozott!

Oltani nem olthatja el a tüzet,
Mi bennünk lángol mindörökké,
Lelkünk tovább él, de ha legyőz minket,
Egyenként válunk érdes kis rögökké!

Dalom szállj messze, minden lázadóhoz,
Ki küzdeni mer igazáért,
A tollam önmaga egy hadüzenet,
Ami harcol észért és szabadságért!

Ássunk egy gödröt, mert úgyis elvesztünk?
Vagy gyertyával kezünkben álljunk?
Vagy remélhetjük azt, hogy mindannyian,
Egy derűs napon felvilágosodunk?

Szálljon a gondolat messze, szabadon!
Értékelik az őrült szokást,
Térjünk vissza a szent természethez, és
Remélhetünk új felvilágosodást!

2011. június 3.
Kassai Zalán
Kárpáti Harsona munkatársa

A beszélő köntös

MÁSODIK FEJEZET
ÚJ FEŐBÍRÓ. ÚJ KÖRNYÜLÁLLÁSOK

Az elkeseredés nőttön-nőtt. A város ügyei egyre rosszabbul néztek ki. A törvénykezés szünetelt, mióta a vásárokat eltörülték, mert nem volt honnan bírákat fogni, pedig Kecskeméten a *fogott bíróság* volt úzusban. A vásárra jött idegenekből állították össze a törvényszéket. Most pedig, hogy Szűcs János a főbírói pálcát letette, nem akadt, aki utána nyúljon. Hiszen nem evett nadragulyát senki! Négy-öt rendeletet kapni napjában, csupa lehetetlen kívánságokkal, s azzal a nyájas postscriptummal: »mert különben karóba húzatom kegyelmedet« (amilyen bolond világ van, meg is cselekszik).

Az emberek hangosan zúgolódtak.

- Vagy költözködjünk ki innét, vagy haljunk meg itt, de így nem élhetünk.

- Csinálni kell valamit.

- De mit? A törököt csak nem verhetjük ki az országból mi magunk, ha a császár se bírja.

Amint ekképp tanácskoznának gondterhelten a szenátorok a városházán, egyszerre csak bekiált a nyitott ablakon egy hang:

- Már én pedig azt mondom, hallja kegyelmetek, hogy nem elkergetni kell a törököt, hanem idehozni Kecskemétre.

A szenátorok mind fölnéztek:

- Ki az a vakmerő? Ki beszél odakint?

- A Lestyák szabó fia!

- Hogy mer az a mi beszédünkbe belekotyogni - méltatlankodék Zaládi Márton (s intett a hajdúnak): - Csukja be kend az ablakot.

Porosznoki Gábor fölugrott, mintha valami villamos erő lökte volna fel.

- Én pedig azt mondom, nem kell elkergetni a fiatalembert, hanem ide kell hozni, hogy meghallgassuk.

A komoly városi atyák a fejeiket csóválták, de a legtekintélyesebb szenátornak nem mertek ellentmondani, csak Ágoston Kristóf duzzogott:

- Az apja is bolond ember, a fiú is az. Egy diáktól kérjünk consiliumot? Persze van neki, mert ő már kapott.

- Mit? - tudakolta a kíváncsi Kriston Ferenc.

- Consilium abeundit, hahaha. - Kicsapták Nagyváradról. Hadd adjon tanácsot, igenis. Úgyse sok tekintélyünk van, hadd legyen még kevesebb.

Aztán elbeszélte, hogy az apja hőbölygős; egyik kereke hiányzik. Minap a derék Brunó atya elküldte hozzá a kabátját, hogy vegye ki belőle a zsírpecsétet. Ki is vette, de úgy, hogy a pecsétes helyeket kivágta ollóval. Szegény Brunó atyát jó hogy a guta nem ütötte meg.

Pintyő Gyuri, a hajdú, lelkendezve hozta be ezalatt a Lestyák-gyereket.

Csinos, szikár kamasz volt, olyan sertehajjal, mint egy kartácsoló kefe.

- Fiam - szólt hozzá nyájasan Porosznoki -, az imént bekiáltottál valamit, ami az én fülemet megütötte. Ne restelld bővebben kimagyarázni.

Lestyák Miska nem jött zavarba, világosan, értelmesen szőtte-fonta a szavait:

- Én bizony azt gondoltam, nemzetes urak, hogy aminő viszonyok közt a mi édes szülővárosunk van, nem sokat érnek a holt fermánok, írásbeli biztosítékok, százszor többet érne egy eleven bég, vagy legalább csausz, aki köztünk lakván, igen sok apró kellemetlenséget elhárítana a fejünkről. Szabad város vagyunk, nemzetes urak, de szabadságunk láncokból van kovácsolva. Keressünk magunknak egy zsarnokot, hogy megélhessünk!

A tanácsnokok összenéztek, ámultan, megbabonázva. Ilyen szép meleg szavakat rég nem hallottak, ilyen szép érces hang még nem csengett ebben a teremben. Reggel óta ülnek itt tanácstalanul, s íme mintha váratlanul egy fáklya gyúlna ki a sötétben.

- Vivát! - kiáltá Puszta Máté. - Ez aztán okos beszéd.

- Igaza van! - mondá az ősz Pató György, ezüst menteláncát megrázva. - Tiszta búzaszemet kapart ki a polyvából.

Porosznoki Gábor felkelt helyéről, odajárult Lestyák Miskához és megveregette a vállait.

- Voksod van, fiú, ezentúl - szólt ünnepélyesen. - Üljön le kegyelmed, Lestyák Mihály uram közibünk. (Éppen volt a zöld asztalnál egy üres szék: a Szűcs Jánosé.)

A lelkesedés tört ki erre. A magyar emberek szeretik a meglepő fordulatokat, s ez az volt. A városatyák felugráltak, kezet szorítani a kamasszal. Még Ágoston Kristóf is békülékenyen dörmögte Kriston Ferenchez hajolvást:

- Csak az a kecske apja ne volna!

- Ugyan hagyja el kegyelmed - válaszolt Kriston uram kesernyésen. - Hisz a város címerében is kecske mekeg.

- Jó, jó, de az apja még bocskoros tótnak jött be Kecskemétre.

- Éppen nem látszik meg a gyereken.

Valóban mindenki olvashatta egy orvosi szakközlönyben nemrég, hogy ha egy fehér ember sebét (orvosi nyelven: bőrfolytonossági hiányát) egy szerecsen bőrével toldják ki, a kis fekete bőrdarab lassanként megfehéredik a fehér emberen, és viszont a fehér bőr fekete lesz a szerecsen testén. Ez a processzus folyik századok óta a nagy magyar városokban. Egy-egy idegen család teljesen beforr a magyar testbe, sőt még a színét is fölveszi. Az öreg Lestyák szabó úgy néz ki fakó hajával, kerek fejével, mint egy ostyépka, míg Miska már tojásdad kemény arcával, melyen az agyafúrtság látszik, dióbarna szemeivel, vékony bajszával igazi kun, aki úgy venné ki magát e teremben, ha becsületes ruhában lenne s nem ingujjban, mint a falon függő ős szenátorok valamelyikének unokája.

Nagy lendülettel indult most meg a tanácskozás. Kimondták egy lélekkel, hogy Kecskemét ez idő szerinti politikája oda megy ki: minden áron törököt szerezni.

Majd új tárgyra tért át az »elölülő« Porosznoki:

- Hátra van még a főbírói szék betöltése. Boldog időkben jutalma ez a polgári virtusoknak. Az egész város részt vesz a választásban. De ma, midőn a főbírák egész sora mártíromságot szenvedett, egyet karóba húzatott a budai szandzsák-basa, egy a konstantinápolyi Jedikulában senyvedt el bús rabságban, egyet a kurucok szurkáltak agyon pikáikkal, a negyediknek a hitvesét rabolták el, ma, mondom,

hősies önfeláldozás a főbírói pálca elvállalása, s egy polgártársunkat sincs jogunk választás útján odadobni a szerencsétlenség torkába. Mert kire adnák ma szavazatukat az egyesek! Arra-e, akit sokra becsülnek? Lehetséges-e, hogy nem a közbizalom, hanem a közgyűlölet emelne a közügyek élére embereket? Én lehetségesnek tartom, nemzetes urak. (Zajos tetszés.)

- Igaz! Úgy van!

- Ily circumstantiák közt, miután a főbírónak a szenátorokból kell lennie, az az egy modus vivendi van, ha kegyelmetek közül önként vállalná valaki a főbírói tisztet...

Nyugtalanul indítá el tekintetét köröskörül. Templomi csönd honolt a teremben. A szenátorok meg se moccantak.

- Senki? - kérdé elboruló homlokkal. - Akkor hát a legvégső eszközhöz kell nyúlnunk, melyet akkor rendelnek ős szokásaink, ha valakinek végzetes kimenetelű feladatot kell a szenátorok közül vállalnia. Hozza be Pintyő az ólomládát!

A hajdú egy kis ólomládikát hozott be a szomszéd benyílóból, melynek mind a négy oldalán egy-egy halálfej volt, keresztbe tett kaszákkal, kiverve.

- Itt van a tizenkét kocka - szólt Porosznoki tompán, s kigurította őket az asztal közepére, melynek zöld mezején pajkosan játszott, ugrált a beszűrődő őszi napsugár. - Egy fekete, tizenegy fehér! Aki a feketét húzza, az a főbíró.

A kockákat újra a ládába rakta vissza.

- De csak tizenegy szenátor van jelen - szólt közbe Kriston uram reszketeg hangon -, az egyik kocka fölösleges.

- Kivévén, ha Lestyák uram is húz.

- Ha voksa van, húznia is kell - vélte Zaládi uram -, a jogok köpenyege kötelességekkel van megbélelve.

- Hadd húzzon! - dönték el egyértelemmel.

A Lestyák Miska szeme megcsillant, arca kigyulladott.

- Bárcsak a feketét húznám - gondolta magában.

Ezalatt a hajdúk révén kiszivárgott a künn ácsorgó tömegbe a Miska esete: hogy ültek ott a szenátorok reggel óta megdermedt ésszel, hogy jött Miska az ablak alá, s üres tereferéjük alatt mint dobta közéjük a bölcsesség szikráját, mire fogta magát Porosznoki Gábor, behívatta az utcáról, és odaültette a zöldasztalhoz a város vénei közé. Hallott már valaha valaki ilyen dolgot? De iszen Porosznoki Gábor mégis derék ember, aki a bagoly csőrében is észreveszi a fényeset.

A nép élénken hullámzott az épület előtt. Néha egy-egy hang kivált a zsongásból: Éljen Lestyák Miska! Lássuk Lestyákot! Hallani akarjuk!

Fábiánné asszonyom egy nagy csoportnak magyarázta élénk mozdulatokkal, mintha köpülne:

- Megnyilatkozott az esze. Isten álmában adta tudtára, mit kelljen mondania, szegény városunkat hogyan kell a gonosz pogánytól megmenteni. Hogy miért szemelte ki az isten éppen őt, kérdezi kegyelmed, Létasiné asszonyom. Mert ő szent felsége mindig a mesteremberek gyermekeivel dolgoztat. Krisztus urunk ácsmester fia volt, ez meg egy szabómester fia. De ahol jön, ni!

A szomszéd házikóból szapora léptekkel csörtetett elő Lestyák Mátyás uram, dühösen lógatva egyik kezében a rőföt, a másikban egy búzavirágszín mentét, melyen még ott voltak a fércek.

- Hol az a kölyök, hadd ütöm agyon! - kiáltozott hevesen. - Ide jött, itt kell lennie.

- Bent van a szenátusban.

- Kicsoda? A Miska? Hát hogy ment az oda? Előlem bújt el? Hanem iszen bevárom én, amíg kijön. Majd adok én annak az imposztornak. Pozdorjává töröm a gézengúzt. Odaadom neki a vasat ezelőtt egy órával, hogy melegítse meg, mert még ma haza kell vinnem ezt a mentét a halasi polgármesternek, aki deputációba mégyen abban holnap Pest megyéhez *Nógrád megyébe.* Most aztán bekiáltok a konyhába: »Miska, hozd be már azt a vasat!« Hát se vas, se Miska. Ne pukkadjon meg aztán az ember mérgében?

Pártját fogta Miskának Katona Bálint, a szűrszabó.

- Nem lehet ám már az ilyen felnőtt legényt szabóinasnak befogni, vasalómelegítéssel kínozni.

- A saját portájáról ítélkezzék kend - vágott vissza nyersen a szabó. - Hát mit tegyek vele, ha nem való másra a sehonnai? Előbb-utóbb is felakasztják. Persze, mindig városi ügyek után hajkuráz. Majd adok én neked városi ügyeket! Kékre verem a gazembert!

- Abból ugyan semmi sem lesz! - szólt bele újra Katona Bálint, a fiú mai nagy érdemére gondolva.

- Itt süllyedjek el, ha föl nem képelem.

Katona Bálint már éppen magyarázni akarta puhább anyagban dolgozó pályatársának, hogyan jutott be Miska a szenátusba, mikor nagy robajjal megnyílt a tanácsterem ablaka, s nemzetes Porosznoki Gábor uram kihajolt:

- Tiszteletreméltó népei Kecskemét városának! - szólt a tömeghez stentori hangon, mire síri csend állt be. - Jelentem kegyelmeteknek a tanács nevében, hogy e mai naptól számítva egy évre a város főbírája törvényeink és szokásaink szerint, nemzetes, tiszteletreméltó és vitézlő Lestyák Mihály uram lett.

A meglepetés fölszisszenése nyisszant végig a tömött csoportokon. Az első száj hahotára nyílt talán: »hahaha«, »Lestyák Mihály, hehehe!« Az első hang tán még így indult, de egy másik hanggal találkozott útközben, egy, meglehet szokásból, elszabadult »éljen«-nel, minélfogva részint elakadt, megtompult, részint éljenné hegyesedett ki. És utána a sok száz meg száz hang mind-mind éljennek csatlakozott a kidomborodó, az uralmat magához ragadott első éljenhez, nagy széles és hömpölygő kiáltássá dagadva a levegőben... Ám ha az első »éljen« szerényebb és az első »hahaha« frissebb, akkor az éljen szakadt volna ketté, és most a fellegverő ordítás úgy hangzanék, mint a mélységes pokol kacaja: hahaha, hihihi. A »pigra massa« minél nagyobb, vaskosabb, annál könnyebb, mint egy lágy pehely, melyet az első fuvallat visz, visz a magasba, hemperget, himbál jobbra-balra.

A harsogó éljenzésekre az utcák önteni kezdték a népeket. Mindenünnen kíváncsiak rohantak elő. Némelyek csáklyákkal, vizes vödrökkel: »Hol a tűz?« vagy pedig efféle kérdésekkel: »mi az? mi történt?«

A városház kapuja megnyílt, s a szenátorok kettesével jöttek, közbül Lestyák Mihály.

- Jön! Jön! - Rémítő tolongás támadt. Mindenki hozzá akart férkőzni.

Kevélyen, méltóságteljesen lépdelt, mintha nem is a régi lenne. A fiatalság pírja égett arcán, szemeit mosolyogva hordozta meg a tömeg közt, ahogy illik a szerencse fiához. Két oldalt egy-egy hajdú aprózott mellette, magasra emelt pálcával, miként a római konzulok liktorai. Ez volt a hatalom külső jelvénye Kecskeméten.

De rá is fért nemzetes bíró uramra - mert egy kicsit furcsán festett az ezüst gombos dolmányú tekintélyes szenátorok közt egy huszonkét éves suhanc, vedlett mellényben, ingujjban. Vagy hogy ezért volt ez érdekes látnivaló, amelyre ujjongásban tört ki a nép.

Az öreg Lestyák hol elhalványodott, hol bíborvörös lett.

- Istenem, istenem, álmodom-e? - és megdörzsölte apró szürke szemeit, vagy hogy talán az előszivárgó könnycseppeket törülte el. - Fogjon meg szomszéd!

Csakugyan összeesett volna, ha Katona Bálint fel nem tartja.

- No, most náspángolja már el kegyelmed a város főbíráját, ha olyan nagy potentát!

Nem felelt semmit, kezeiből erőtlenül hullott ki a rőf, szemeit behunyta, de a sötétben megérzé a főbíró közeledését, egyszerre hozzá ugrott, mint egy hörcsög és ráteríté a vasalatlan új mentét, melyen még a fehér cérnák, meg a krétavonalak is rajta voltak.

A tömeg ezt is élénk, zsibbasztó tetszésrivalgással fogadta, csak Katona Bálint kurjantott fel tréfásan:

- Hollá, Mátyás bácsi! Miben megy most már a halasi polgármester Fülekre?

Az öreg szabó dölyfösen felelte:

- Menjen őkelme szűrben. Kis ember ő arra, hogy én varrjak neki mentéket.

S ezzel, mint egy öklelőző bika, utat vert magának a csoportosuláson, rohant egyenest haza, a házikója előtti kis kertbe, hol egy nagy körtefa lógatta kívánatosan rozsdapiros gyümölcseit; az alátámasztott hatalmas ágak kifelé csüngtek az útra.

Mint az evet, oly gyorsan mászott fel egész a koronáig, s eszeveszetten elkezdte rázni a felső gallyakat. A fölséges zamatú körték, az ő féltett kincsei, sűrűn potyogtak a tömeg közé, »cup, cup«. Gyerekek, asszonyok összeröffentek, és a gyümölcsre vetették magukat, mint mikor koronázáskor aranyakat hány szét a tárnokmester. Meglett férfiak is lehajoltak a guruló körték után.

- Egyetek, lakmározzatok! - rikácsolta az öreg, s rázta szilajan, egyre rázta a vén fát, míg csak egyetlen körte volt rajta.

...Így tartotta meg a fia installációját.

Mikszáth Kálmán

A minőség forradalma

A munkanélkülieket számon tartjuk, de ki törődik a munkásokkal? Tudjuk, hogy a rend, melyben a bőségtől csak az éhség lesz nagyobb, s a termelőeszközök tökéletesedésével csak a bitangjára hagyott lelkek száma nő: halálra ítélt. De ki figyelmeztet a kiáltó heveny betegség alatt az idültre, a termelés betegsége alatt a munkáéra?

Más a munka és más a szenvedély, de az ép ember más időkben mégsem volt munka és szenvedély teljes kétéltűje. A munka is szenvedély volt, vagy legalább lehetett, s a személyiség nem húzódott vissza a munkás nappalból a munkátlan estébe; az ember nem akkor lett önmaga, amikor leitatta a főkönyvet s letette a vakolókanalat. Robotnak nevezzük a fásult, személytelen munkát, de a robotot az a tizenkilencedik század terjesztette ki és szigorította meg, amely eltörülte.

A munkamegosztás a munkást is megosztotta munkája és élete közt. Emberek járnak a földön két élettel, melyek éppoly tökéletlenül érintkeznek, mint Babits Gólyakalifájában a hasadt lelkű hős két élete. Az erőket kihasználó tizenkilencedik század felhasználta a munkát és visszautasította az egyéniséget; mozgóláncához elég volt a kezünk, és lemondott a másik nyolc óra javára az agyunkról. E szédületes Taylor-rendszerben egymásután vesztették el méltóságukat a foglalkozások. A század haladt, azonban a munka süllyedt. Előbb az ipar hullott bele a gyár darálójába, aztán sorra a szellemi foglalkozások. Még mindig igen magas képesítést követelnek a szellemi munkástól. Ha végzett munkájukat nézem, ezt a nagyzolást atavizmusnak kell tartanom. A vegyész, mérnök, orvos sok szép dolgot tud és felejt, de hónapok alatt oda lehet idomítani a helyére egy jófejű szakmunkást. Kinek a munkája áll magasabb szinten: a bankhivatalnoké vagy a közlekedési rendőré? Gyermekkoromban még volt valami kis élet a tanári hivatásban, ma a tanár is tantervlebonyolító automata. Minden tanulás, képesítés haszontalan; a munka a szellem teljes önmegtagadását követeli.

Azoknak az embereknek a száma, akik a munkájuknak élnek, napról napra fogy. Ha nézzük, kik azok, inkább a komolykodó kretének, mint a tehetséges találékonyak. Az egyéniség kifogyott a munkából. Nézz meg egy vadevezőst, amint a csónakján babrál, s nézd meg hivatalában. A városok körül falvak épülnek, s három barackfájához több köze van a munkásnak, mint egésznapi munkájához. Az emberek nem bírják valami monománia nélkül. Bridge-, vízipóló- és bélyegtudósok közt élünk; a parasztok közt rádiószakértőket találni. Az egyéniség, melyet a munka visszautasít, kárpótlást keres. Innen a műveltség mai zavara, szeszélyes tarkasága. A foglalkozások ma már nem pántjai hajlamnak és műveltségnek. A szenvedélyek furcsa néprajzi térképén egy-egy szín a legkülönbözőbb munkakörök megyéiben jelenik meg. A szintkülönbségek összetöredeztek, s egy-egy foglalkozáson belül képtelen nagyok. A legsiralmasabb vidéki környezetben európai műveltségű emberre akadsz. A munka magával rántja az igénytelenségre hajlamosakat, s magukra hagyja, elszabadítja az igényeseket.

Korunk nyilvános élete ijesztően alacsony, a szellemi élet mégis inkább fokozott, a találékonyság nagyobb, az egyéni problémakör tágabb. Nem munka és szenvedély hasadása magyarázza meg korunknak ezt a paradoxonát? Ha az új tudományt, új irodalmat nézzük, a nagy kultúrösszhang hiánya ellenére is feltűnik, milyen izgatott, bonyolult, sokirányú a szellemi élet; ha a közösség arcát figyelem, elhülyült mosoly fogad.

Hová vezet ez? A közösség élete látszólag egyre kollektívebb lesz, azaz egyre kevesebbet törődik tagjai egyéni életével, nem számít kezdeményezésükre s nem hederít kívánságukra. Valójában e kollektiválódás alatt elapad a társadalomfenntartó erő, a közügyek "szenvedélye". S hová jut a szenvedély, melynek nincs kapcsolata a közös élettel? Elsatnyul; a társtalan szenvedélyből onánia lesz, magát emészti s megsemmisül az egyénnel. Ilyen hasadást munka és szenvedély közt a természet nem is tűr soká. Vagy a munka töri magához az embert, túl nyolc órán is, vagy az egyéni szenvedély kavarja fel a minőség forradalmát.

Akik a társadalom átalakításáért küzdenek, nem hajlandók erről a kérdésről gondolkodni. Megakadályozza őket a tételes tunyaság és a hamis fegyelem. Úgy érzik, a forradalom az elosztás kérdése. Arányosítani kell a munkát, arányosítani a munka élvezetét; az arányosítás mennyiségtani feladat, nincs köze minőséghez. Nos egy olyan korban, amikor az osztályok színvonala már összetöredezett, előjogok nincsenek, én is ellensége vagyok az anyagi előjogoknak. Mikor a vagyon öncélú s emberek millióit rekeszti ki az életből, ellensége vagyok a zűrzavar szentségének. Elismerem, hogy szükség van az elosztás reformjára, s a közösséget inkább elfogadom kizsákmányolónak, mint a magánembert. De nem hiszem, hogy az elosztás meggyógyíthatja az élet mély baját. Az igazságosabban elosztott javak, mégha bőségesek is, létminimumot jelentenek, amíg az ember munkájában nem találja meg legfontosabb javát. Az elosztás forradalma ideig-óráig talán megnyugtatja az emberiség igazságérzetét, de ha nem lép tovább, még boldogtalanabbá teszi az egyént.

Várom az embert, aki megszövegezze a minőség forradalmi kiáltványát. Ezt a kiáltványt már sok millió ember szövegezgeti a szívében, s a mozgalom, melyet kivált, mélyebbre fog szántani az emberi életben, mint az elosztás forradalma. Íme néhány gondolatfoszlány ahhoz a készülő kiáltványhoz:

1. Az ember ezermesternek született. Nincs nagyobb méreg a számára alvó képességeinél. A satnya testű ember kedvetlen, de még kedvetlenebb, akinek a képességei petyhüdtek el. Az ember képességeivel gyökeredzik a világban, azzal kapaszkodik, amit meg tud csinálni. Mindig csordában éltünk, és sosem voltunk Robinsonok. De azért Robinsont nem lehet elpusztítani bennünk. Minden élet egy sziget, mely cserekereskedelmet folytat más szigetekkel. A csere egy darabig hasznos, a sziget ad és kap, segítik és segít. A baj ott kezdődik, amikor a csere öncélú lesz, több a hajós, mint a szigetlakó, s a gazdaság szétdúlja a szigetek belső idilljét. A természet üzemmé válik, az emberek nemcsak cserélnek, hanem a cseréért élnek, egyoldalúan aknázzák ki magukat. Kincseik kiásott részét elprédálják a hajósok, nagy része pedig ott pusztul érintetlenül. Mi lesz e kopárságban a szigetlakóból? Elhülyül vagy Robinson korára emlékszik. Meggyűlöli a kereskedelmet, s azon töpreng, hogy tehetné el láb alól a hajósokat.

2. A hajósok persze sokan vannak és övék a tenger, de a minőség forradalma feltartóztathatatlan, mihelyt az egyén belátta, hogy a képességek aránytalan munkamegosztása őt megsemmisíti. Az ember a csere szörnyének érzi magát, borzad magától. S csak azért is ezermester akar lenni. Látja, hogy amit cserélt, annál értéktelenebb lett, minél többet cserél s kimondja a hajmeresztő tételt: jót csak ezermester tud termelni. A jó munkás a dilettáns lesz, mert aki nem ért mindenhez, semmihez sem ért. Nem az lesz kiváló, aki egy dologra veti magát, hanem csak annak szabad egy dologra vetnie magát, aki kiváló, azaz sok dologhoz ért. Felvirrad a dilettánsok napja, az üzemeket irracionalizálják, a cipőkészítő művészek megbuktatják a cipőgyárakat.

3. A minőségért forrongó ember megveti a mai munkást is, aki beáll a mozgóláncba, fix időre fix bért kap, s nincs alkalma kiválni. Akinek nem érdeke, hogy remeket csináljon, rabszolga, akár magányosok, akár az állam piramisát építi. A munkának előtte egy faja tiszteletreméltó: a vállalkozás, s olyan államért fog küzdeni, amely megbecsüli a munka egyéni együtthatóját, teret ad a minőségnek, értelmetlenné teszi a vagyont és a vállalkozások nagy mellérendelésében munkatérrel jutalmazza a munkát.

Németh László

(1901 - 1975)

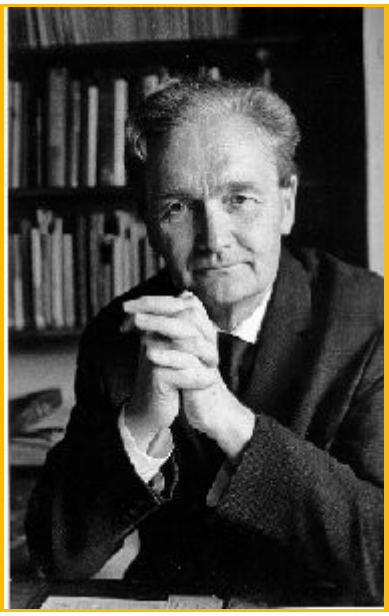

Véleményeiben, ítéleteiben, megállapításaiban sokszor tévedett, de életműve ismerőinek mégis úgy rémlik, hogy ő volt a legokosabb ember századunk egész magyar irodalmában. Műveltsége káprázatos volt: óriási irodalmi, történelmi, filozófiai, esztétikai, néprajzi ismerete mellett alaposan jártas volt a modern természettudományokban; biztonságos nyelvtudása nyelvészekkel vette föl a versenyt (semmit sem szeretett fordításban olvasni, inkább megtanult még egy nyelvet, hogy az elébe kerülő könyvet eredetiben értse; műfordításai pedig filológiailag is, hangulatilag is példamutatóan pontosak). Bár vérbeli prózaíró volt, a verstannal professzori szinten volt tisztában, s ha a dráma stílusa úgy kívánta, példásan tiszta jambusokban tudott fogalmazni vagy **Shakespeare**-t fordítani. És ha személyes beszélgetések közben ellentétes vélemény hangzott el, nemcsak méltányosan tudomásul vette, és kizárólag világosan kifejtett észokokkal szállt vitába, hanem modorának rendkívüli kedvessége, a beszélgető partner feltétlen tisztelete egyszerűen lefegyverezte azokat is, akikkel éppen nem értett egyet. Úgy vettem észre: általában éppen az volt rá jellemző, hogy teljesen soha senkivel nem értett egyet. Élete java részében minden jobboldali baloldalinak, minden baloldali jobboldalinak gyanította vagy éppen vádolta. De még aki vádolta is, első személyes találkozáskor menthetetlenül megszerette, miközben aki rajongott érte, az sem érezhette, hogy mindenben egyetért vele. Mindig azt mondta és írta, amit valóban hitt, nemegyszer nagyon is meghökkentve azokat, akik éppen eszmetársuknak tudták, s nem kevésbé azokat, akik ellenfelüknek hitték azt, aki most csodaképpen egyetért velük. Így azután ez az alkatilag társasági ember, a bölcs igehirdető és kellemes csevegő, akit szakadatlanul népének és az emberiségnek közös gondjai és lehetőségei izgattak, miközben valahogy minden olvasó emberre hatott, végérvényesen légüres térben, elszigetelt magányban tudhatta magát. És ha mindehhez hozzáteszem, hogy az a tényleg megállapítható magas vérnyomása, amely végül is élete nyolcadik évtizedében halálát okozta, évtizedeken át egy hipochonder szorongásos halálfélelmével töltötte el, és orvos lévén, évtizedeken át szakszerűen, napról napra figyelte egészségének pillanatnyi állapotát; és hogy továbbá családfői gondjait hajlamos volt az emberi nem minden családban élő férfiának gyötrő gondjaivá általánosítani, hogy közéleti gondjai mellett nyomasztó hangulatú családi drámákat írjon a férfilét megpróbáltatásairól - hát akkor előttünk áll egy olyan gondolat- és érzelemgazdag író, aki szinte szimbolikus magasságban testesíti meg korunknak azt a jellegzetes típusát, amelyet politikai nyelven "harmadikutasnak" szoktak nevezni, miközben mindenkinél jobban érti, hogy nincs "harmadik út" az adott történelmi körülmények között. De még azt is mondhatnám, hogy ő volt **Rousseau** tanításainak legelkésettebb, bár legszínvonalasabb képviselője abban a XX. században, amelyről mindenkinél jobban tudta, hogy semmiféle módot nem ad a hajdan forradalmi, humanista és demokratikus, de a merőben megváltozott világgazdálkodás folytán történelmi emlékké avult rousseau-izmusra.

Nagyon kulturált Don Quijote volt, de olyan Don Quijote, akitől végül is egész nemzete megtanulta, hogy nincs mód Don Quijotének lenni, sőt helytelen is erre törekedni.

Művelt otthonból indult, apja tanár volt, eleinte maga is bölcsésznek készül, csakhamar azonban úgy gondolja, hogy a humanisztikus ismereteket olvasás útján is elsajátíthatja az ember, de immár nincs korszerű műveltség természettudományos felkészültség nélkül. Ezért iratkozik át az orvosi fakultásra. De azért is, mert a gyógyítani akaró emberek fajtájába tartozik. Testet gyógyítani, lelket gyógyítani, társadalmat gyógyítani... vagyis felismerni, hol a baj - és segíteni: ezt csinálja majd világéletében gyakorló orvosként, íróként, filozófiai színvonalú publicistaként, pedagógusként. A doktorátusához még egy fogorvosi szakképesítést is szerzett. Volt is egy ideig fogorvos, azután iskolaorvos. Közben huszonnégy éves fővel megnyerte a Nyugat novellapályázatát. Évjárata szerint akár a Nyugat második nemzedékéhez is számíthatnók, de szűk volt neki a Nyugat polgári humanizmusa. Úgy is mondhatnám, hogy jobbra is állt ettől, balra is állt ettől. Mert az emberekhez, a társadalomhoz való viszonya, jövővárása eleve rejtett benne egy szocialista lehetőséget, de hitte még, hogy a magát oly hangzatosan kereszténynek hirdető rendszer komolyan veszi a kereszténység szociális tartalmát. Ezért írt párhuzamosan a Nyugat ellenlábasaként létrehozott Napkeletbe és a Protestáns Szemlébe, amely némiképpen idegenkedett az erősen katolikus szellemű Napkelettől is, még inkább a demokrata polgári Nyugattól. Ezzel Németh László elérte, hogy bár mindhárom helyütt elismerték rendkívüli felkészültségét és írói tehetségét, de itt is, ott is, amott is vendégszereplő idegennek tekintették.

Ebben a korai korszakában, ha írt is néhány kitűnő - nagy lélektani ismeretre valló, gondosan fogalmazott - novellát, elsősorban mint esszéírót tartották nyilván. És az esszéíró akkor is jellemző marad egész művészi magatartására, amikor már könyvespolcnyi regényt és drámát hozott létre. Az eszmék tisztázása, az eszmék szembesítése, a gondolatiság szépirodalmi műveinek is nélkülözhetetlen tartalmi eleme. Nem egy drámája, főleg történelmi drámái: dialógusban kifejtett esszék. Megfigyelésem szerint többségük érdekesebb is olvasva, mint színpadra állítva. Regényeinek jó részében is uralkodó elem az elmélkedés vagy a vélemények vitája.

Amikor 1932-ben egy tanulmánya kapcsán **Babits**-csal nézeteltérése támad, nem ír többet a Nyugatba, de a Nyugat ellenfeleinek lapjaiba se, hanem maga indít egy olyan, főleg ismeretterjesztő folyóiratot - a Tanút -, amelyet egyedül ír. Erre annak idején **Bródy Sándor** adott példát: egy folyóirat minden számát első szótól az utolsóig egyedül írni. A Tanú igen népszerű lett az értelmiség legkülönbözőbb köreiben. Most egy ideig Németh Lászlót - a kommunistáktól jobbra és a kifejezett fasisztáktól balra - magáénak érzi az olvasók többsége: irodalmi, kultúrtörténeti, filozófiai, tudományos ismeretterjesztő munkája szinte országos agitáció a műveltségért. És minthogy ezekben a harmincas években hajlamos arra is, hogy elhiggye Gömbösék szociális demagógiáját (nem állt egyedül ebben irodalmi életünkben), tehát a jobboldal is magáénak tudja. Egy időben a Rádió irodalmi osztályának vezetője. Igyekezett az élő irodalom egészét népszerűsíteni, megpróbált felülemelkedni az igazi és az ál ellentéteken, de közben maga is hitte, hogy minőségi különbség van népies és urbánus között, s ő maga a népi írókban vélte felismerni nemcsak esztétikailag, hanem politikailag is a jövendő előkészítőit. Utópista elképzeléssel fogalmazott meg egy olyan elérendő magyar társadalmat, amely a paraszti kismagántulajdonon alapul. Ehhez művelt paraszti társadalomra lenne szükség, amely hozzáértő gazdálkodással egyetlen jól jövedelmező kertté formálná az országot. Ábrándja egy olyan, szocializmushoz közelálló, de mégis magántulajdonon épülő parasztdemokrácia volt, amely **Rousseau** XVIII. századbeli elképzeléséhez hasonlatos. Megvalósítása a század viszonyai között képtelenség volt (már Rousseau-é is az volt annak idején), de a népi írók és híveik lelkesen fogadták. És Németh László egyszeriben a népiek főteoretikusa lett, számomra különös paradoxonként ez a jellegzetesen városi értelmiségi, ez az intellektuális urbánus odasodródott a népiek közé. Csakhogy igazából senki sem értett vele egyet a népieket nagyban-egészben összefogó Nemzeti Parasztpártban. És amikor a növekvő fasizmus élesen választotta el egymástól a baloldaliakat és a jobboldaliakat, Németh László úgyszólván magára maradt a középen. Darvas József túl messze balra, Sinka István túl messze jobbra állt tőle, a többiek is vagy az egyik, vagy a másik irányba húzódtak tőle, miközben szakadatlanul tisztelték tudását, sőt ismételték elméleteinek gondolatait.

Ahogy erősödött a fasizmus, úgy maradt egyre magányosabb, de mindinkább feladatának érezte: utat mutatni, történelmi szerepet játszani. És ez a magatartás lett benső erkölcsi mértékévé. A történelem nagyjai nagy szerepeket játszanak: ez lesz a problémája talán legjobb, legszebb, és alighanem legszínszerűbb történelmi drámájának, a sokkal később írt Széchenyinek.

A harmincas évek derekától egyre inkább szépirodalmi eszközökkel akarja kifejezni, amit a világról tud. Óriási regénysorozatban mérné fel a magyar társadalmat. Drámáiban a történelem nagy egyéniségeivel példázza az eszmék képviselőinek és a társadalomnak viszonyát. Kétségtelen, hogy legtöbb szépirodalmi művében is uralkodó az esszéelem. De nagyon jól ért közben az irodalom műfaji kérdéseihez, csak sokszor elragadja az elmélkedő-népművelő-népnevelő szenvedély - ilyenkor kiesik a cselekményből és értekezéseket sző, elméletekkel magyaráz, észokokkal érvel, megszakítva a cselekményeket. Ezért mondják sokan fárasztónak a legtöbb regényét és drámáját. Célja mindig a nép ügye, de igazi olvasóközönsége a művelt értelmiségi.

Jobb- és baloldal egyaránt hat rá, és ő végül is ellenáll mind a kettőnek, becsüli Szabó Dezsőt, de megszabadul szellemi befolyásától, becsüli **Kassák**-ot, de egy pillanatig se kerül hatása alá. Igazi harmadikutas, és erre a fasizmus idején ugyanúgy nincs lehetőség, mint a fasizmus legyőzése után.

A felszabadulás éveiben ugyan megjelenik művészileg leghibátlanabb regénye, az Iszony - egy hideg természetű vidéki úriasszony nyomasztó és egész társadalmi rétegre valló lélekrajza -, helyét azonban még nem találja. Egy időre kívül reked az irodalmon. Ekkor megy évekre Hódmezővásárhelyre, ahol iskolaorvos és biológiatanár. Itt keletkeznek legjobb pedagógiai esszéi, és írja azokat a drámákat, amelyek majd megjelenvén, az irodalom első sorába emelik szerzőjüket. 1957-től kezdve nemcsak a legnépszerűbb írók egyike, hanem az élő irodalom egyik legfőbb szereplője is. Felismerte a történelem parancsolta szerepet és erkölcsi kötelességként vállalta. A József Attila-díjat még mint műfordító kapta, a Kossuth-díj már a korszak nagy alkotóművészének szólt. És közeledve hatvanadik évéhez, következett alkotókészségének virágkora. Epikai fő műve, a nagy terjedelmű Égető Eszter, megjelenésétől klasszikus regénynek számít. Drámáit - történelmi képeit és családi tragédiáit - egymás után adják elő, és gyorsan írja az újakat. Köztük a Széchenyi mellett legszínszerűbb és legerősebb konfliktusú Bolyai c. drámáját, amelyben egybeötvözi a történelmi problematikát és a családi konfliktust. Galileije a kor egyik legnagyobb színházi sikere.

Idővel súlyosodik betegsége, és növekszik szorongása romló egészsége miatt. De dolgozik, amíg bírja. És végül mégis úgy érezheti, hogy nem magányos az ellentétek között. Megérheti, hogy a nemzet élő klasszikusának tekinti.

Óriási életműve még alapos kritikai feldolgozásra vár, de úgy ítélem, az már most kétségtelen, hogy a tévedések, zsákutcák után, a jóhiszemű tévelygések útját járva, az életmű java része a század legnagyobbjai közt biztosítja helyét.

Hegedűs Géza .literatura.hu/

Egy költőóriás árnyékában

Egy aggódó anya, Kosztolányi Dezsőné és egy gyerekkorától kezdve beteges fiú, Kosztolányi Ádám levelezésébe tekinthetünk bele. A fiú rendkívül tehetséges volt, de a költőóriás apa árnyéka mindig rávetült, egészen 1980-ban bekövetkezett haláláig. A lexikonok nem emlékeznek meg róla, holott verseskönyve is megjelent és jelentős vallásfilozófiai dolgozatoknak a szerzője volt.

Édes Ádám,

már november van és én nehezen fogok ehhez a levélhez, mert mindkettőnk számára keserű igazságokat fog tartalmazni. De a tényekkel szembe kell nézni, bármennyire is fájdalmasak azok. Ki kell bírni. Hárman találkoztak veled ismerőseim közül s mindhárman egyöntetűen de jóindulattal azt vallották, hogy nem jól vagy és nyilvánvalóan nem vagy alkalmas arra amire vállalkoztál (Ausztriában él)... Többször megírtam és ismételem, hogy én innen pénzzel nem tudlak segíteni sem, nemhogy teljesen ellátni... Szálloda élelem nagyon sok pénzbe kerül. Emlékezzél csak még Jugoszláviában is, hogy kellet kucorognunk, hogy kijöjjünk azzal a viszonylag nagy összeggel, amit kaptunk... Ami pedig az írást illeti, azt amit te tudsz ott nagyon sokan tudják és nem várnak idegenre sem Bécsben, Párizsban még kevésbé. Állás vállalásához nem vagy alkalmas. Remélem annyi betegségtudat benned is van, hogy ezt elismerd és belásd. Ismétlem nem kell kétségbeesned még búsulnod sem kell, vagy megbánni amit tettél, de most itt a tél s a gyönge embernek védettebb barlangba kell húzódnia. Te pedig tekintsd az egészet meghosszabbított nyaralásnak s örülj neki, hogy lehetett, mert nem sokaknak jut ez ma nálunk osztályrészül. Leveled sürgősen várom és sok-sok fájdalmas szeretettel ölellek: Anya

[http://www.zetna.org.yu - Bogdán József: A fiú - Kosztolányi Ádám nyomában]

Publikálási lehetőség magazinunkban

Publikálási felhívás:

- 2010. március 2.-án megjelent magazinunk első nyomtatott száma!
- 2010. márciusi számtól kezdődően folyamatos publikálási lehetőséget biztosítunk a nyomtatott magazinban történő megjelenésre.
- Várunk olyan prózai írásokat és verseket, amelyeket más internetes, vagy nyomtatott formában még nem publikáltak. Magazinunkban kizárólag csak ilyen írások jelennek meg!
- A beérkező írások közül szerkesztőségünk és lektorunk választja ki a megjelenő alkotásokat.
- A művek megjelenése ingyenes!
- A nyomtatásban megjelenő írások szerzőinek megjelentetett írásonként egy-egy lapszámot biztosítunk.
- A megjelenő írásokért jelenleg nem áll módunkban honoráriumot fizetni.
- A rövid írások terjedelme: 1 és 5 A/5-ös oldalnál nem lehet több, 11-es betűmérettel. (Ez megegyezik a megjelent antológiák oldalparamétereivel!) A folytatásos rovatunkba küldött hosszabb történet pedig nem lehet több 20 gépelt A/5-ös oldalnál, szintén 11-es betűmérettel.
- A nyomtatott magazinunkban megjelenő szerzők beleegyeznek abba, hogy a megjelent történetet 6 hónapig más lapoknál, vagy internetes felületen nem teszik elérhetővé, nem publikálják! Kivételt képez ez alól, ha saját kötetet jelentetnek meg.
- A beérkező alkotások műfaja nincs meghatározva.
- Horror történetet viszont ebben a magazinban nem áll módunkban publikálni. Rövid Sci-Fi és Fantasy történeteket viszont külön sci-fi rovatrészünkbe várunk!
- **Keresünk újságírókat is!** Cikkek, interjúk, riportok bármely témában küldhetők magazinunk számára (pl. életmód, stb). Bulvár és politikai jellegű írásokat azonban nem közlünk!
- A havonta megjelenő 40 oldalas színes Holnap Magazin irodalmi lapot a Magyar Posta és a Lapker Zrt terjeszti!

További információk: E-mail: **holnapmagazin@freemail.hu** vagy **holnapmagazin@gmail.com**
Telefonon: 06/30-973-5296

Irodalmi és képzőművészeti kalendárium 2012

NAPTÁR
ANTOLÓGIA
KARÁCSONYI AJÁNDÉK
EGYBEN!

Kedves Alkotó Barátunk!

Az Irodalmi Rádió szerkesztősége decemberi születésnapjára egy rendhagyó kiadvánnyal készül. Egy kalendáriumot állítunk össze szerzőink, művészeink alkotásaiból 365 oldalon.

A kalendárium naptárként is funkcionál majd a 2012-es évre, tehát exkluzív karácsonyi ajándékként is tudjuk ajánlani.

Az alkotók 2011. május 25. és 2011. szeptember 15. között jelentkezhetnek alkotásokkal a kiadványba az info@irodalmiradio.hu címen **„KALENDÁRIUM 2012”** tárgymegjelöléssel.

Egy művész min. 1, max. 20 alkotással jelentkezhet.

Formai követelmények:
- vers esetén: nem lehet hosszabb 35 sornál (kihagyott sorokat is beleszámolva)
- próza esetén: nem lehet hosszabb 2500 karakternél (szóközökkel együtt)
- fotó, rajz, grafika, festmény, egyéb képzőművészeti alkotás fotója jpeg formátumban (fekete-fehéren jelenik meg!)

Lehet az év adott napjára alkotást küldeni (egy-egy ünnepre, névnapra, születésnapra, évfordulóra, évszakra), vagy bármilyen egyéb témában (esetleg meglepetésként a kedvesnek írott alkotással, szerelmes verssel).

Le lehet foglalni egy-egy adott napot 2012-ből.
A lefoglalás a beküldések sorrendjében érvényesül.
A művek beérkezéséről és a lefoglalás sikerességéről e-mail-ben jelzünk vissza.

A bekerülő szerző vállalja, hogy megjelenő alkotásonként egy kalendáriumot megrendel 4500 Ft-os áron (csomagolási és postaköltséget is tartalmazza). További rendelésre is van lehetőség. A rendelt darabszámot az alkotások beküldésével együtt kérjük megküldeni.
Visszajelzésünk után a befizetési lehetőségek:
- átutalás: OTP 11734004-29904161
- rózsaszín postai utalvány: Irodalmi Rádió, 3503 Miskolc, Pf:8/P
- személyesen készpénzben egyik következő rendezvényünkön

A kiadvány megszerkesztését október hónapban, a nyomdai munkálatokat november hónapban végezzük. A bemutatóra pedig december eleji születésnapi ünnepségünkön kerül sor, ahol lehetőség lesz a kiadványok személyes átvételére is.

A kiadvány *egyedi könyvjelzővel készül*. A könyvjelző egyik oldalára egy kiválasztott irodalmi alkotás, másik oldalára pedig egy kiválasztott képzőművészeti alkotás kerül. A könyvjelzőre kerülő alkotók egy térítésmentes példányt kapnak a kiadványból.

Várjuk az alkotásokat!

Üdvözlettel
az Irodalmi Rádió szerkesztősége
www.irodalmiradio.hu

További információk:
Telefon: 20/544-0372
E-mail: info@irodalmiradio.hu

Posta: 3503 Miskolc, Pf:8/P

Irodalmi érdekességek - Csinszka [Boncza Berta]

KABRI által

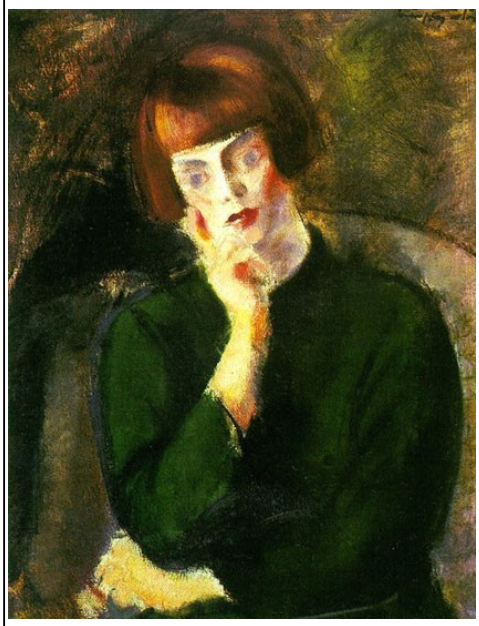

MÁRFFY ÖDÖN festménye

1934. október 24 - én halt meg
Budapesten **Boncza Berta,** Ady utolsó nagy szerelme, **Csinszka.**
Halálának évfordulója alkalmából emlékeznék meg életének pár mozzanatáról, főként a nagy költő halála utáni időszakról.
Mindenki, aki kicsit is jártas a magyar irodalomban, az tudja és ismeri Csinszka szerepét a nagy költő életében.
Ám már nem sokan és nem sokat tudnak Ady halála utáni időszakban történtekről.

Csinszka a költő halála után vallotta: **"Ady csoda volt. Megszállott, gyönyörű emberpéldány, élő, elmúló, közöttünk járó csoda. Olyan szép, hogy aki megértette ezt a nagy szépséget és kiverekedte a jogot őrizni ezt a testet,- örökös rettegésben élt, hogy elveszítheti."**

Csinszka 18 évvel volt fiatalabb, mint a költő, e nagy korkülönbség ellenére mégis kialakult közöttük a szerelem, Brüll Adél, azaz Léda, és Ady Lőrincné mellett
Csinszka volt a harmadik nő, aki igazán jelentőséggel bírt Ady életére.
Tudjuk, hogy Csinszka, azaz Boncza Berta, 1894. június 7 - én született, Erdélyben, Csucsán. Születése fura, állítólag vérfertőzéses kapcsolatból lett. Szigorú neveltetése ellenére már 1911- ben kamaszos rajongású levelet írt Adynak, és rendszeresen küldött neki verseket is.
Ady válaszolt a levélre és innen kezdve már megállíthatatlanul haladtak elébe az eseményeknek. Ez könnyen ment, mivel Ady 1912-ben szakított Lédával. Lédától két versével búcsúzik: egy tűnődő, fájdalmas hangzású elégikusnak tűnő Valaki útravált belőlünk című versével, valamint a kegyetlen, néhol átkozódó Elbocsátó, szép üzenettel.

Csinszkával személyesen 1914 - ben találkoztak.
A Csinszka név is Ady szülötte, mert leveleiben Csacsinszky lengyel grófnak adta ki magát és a kis Berta lett a Csacsinszka. E névnek a rövidítése lett a Csinszka.
A kis Berta szemei előtt George Sand és Szendrey Júlia példaképei lebegtek, és elérte, hogy Ady életének utolsó éveiben ő legyen végig mellette.
Ám ez a nagy szerelem ellenére áldatlan feladat lett, hiszen Ady minden boldogtalanságáért, meg nem értéséért a lányt tette felelőssé.
Kegyetlen szavak hangzottak el, de Csinszka szerelme erősebb volt és elviselte a haláltusájában vádaskodó férfi szavait.
Amikor Ady meghalt, Csinszka az Ady családnak táviratot adott fel, de sajnos elfelejtette, hogy sürgősségi esetről van szó. Most feltehetnénk a kérdést, szándékosan, véletlenül? A lényeg, hogy mire a távirat megérkezett Érmindszentre, a temetés lezajlott. Ezt az Ady család soha nem bocsájtotta meg neki!
Csinszka Ady haláláról a barátokat is értesítette, telefonált Hatvany Lajosnak, Móricz Zsigmondnak, Babits Mihálynak.

Habár ez utóbbi nem tartozott a legszorosabb baráti körébe. A két költőóriás kezdettől fogva bizalmatlan volt egymással, igazából soha nem lettek barátok. Máig vitatják a kapcsolatot közöttük. Élt bennük valami kölcsönös gőg, de kisebbrendűségi érzés, sőt, féltékenység is.
A két költő még temperamentumban is különbözött: Ady szenvedélyes, zabolátlan, öntörvényű, aki az életet habzsolta, Babits az arisztokratikus, kimért és visszafogott, a mindenkivel szemben bizalmatlan és távolságtartó.

A világháború kitörése még inkább fokozta kettejük között a feszültséget, mert amíg Ady a háború ellen volt, addig Babits túllelkesült háborúpárti. Ám amikor Babits is rádöbbent a háború borzalmaira, elkötelezett békepárti lett. Ez oda vezetett, hogy 1916- ban a Nyugat szervezésében mind a két költő jelen volt egy közös felolvasáson.

A Nemzeti Múzeum előtt felravatalozott Ady koporsójánál százezres tömeg előtt mondott búcsúbeszédet Babits Mihály. Majd a menet átvonult a Kerepes úti temetőbe.
A temetés után Csinszka egy ideig lakásába bezárkózva élt, csak pár családi barátot fogadott. Tudta, hogy a látogatások nem neki, hanem a nagy költő özvegyének szólnak. és így fájdalmában egyedül maradt.
Babits 1919- ben mint egyetemi tanár Ady - kurzust indított. Majd egy szép nap döbbenten vette észre, hogy a költő özvegye is megjelent egyik előadásán. Ott ült az első sorban és csillogó szemekkel hallgatta őt.
Egy előadása után meg is várta, később levelezni is kezdtek.

Nyár elejére már egy szerelmi szál kezdett kibontakozni közöttük. és egészen 1920 tavaszáig a barátok, rokonok, és ismerősök legnagyobb megrökönyödésére ez a szerelem hol lobog, hol lanyhul.
A levelezésekből arra lehet következtetni, hogy Csinszka volt a kezdeményező, ő volt, aki felvállalta érzelmeit, aki fittyet hányt minden előítéletnek, tisztán és őszintén. Míg Babits inkább labilis, bizonytalan, óvatos és tartózkodó. Igaz, Kissé feszélyezte, hogy röviddel a nagy költő halála után az özvegyével kapcsolatba bonyolódjon. Ám éppen úgy vonzotta is a nő. A Bertuka szépsége. Valahogy kettős helyzetbe került, befejezni nem akarta, de folytatni nem merte.
Addig ment ez a huzavona, hogy egy nap levelet kapott Csinszkától: férjhez ment a kor egyik legtehetségesebb, legsikeresebb festőjéhez, Ady és Babits közös barátjához, Márffy Ödönhöz.
Látszólag megnyugtatólag zárult le ez a kapcsolat, Csinszka egy ünnepelt festő felesége és Babits is nőül veszi élete párját, Török Sophiet.

Évek telnek el, talán tíz év is, mikor megint találkoznak mintegy véletlenül a Zeneakadémián.
Csak köszöntötték egymást, Babits zavarba jött, ezt pedig észre vette a felesége és nyilvánosan botrányt csapott. A veszekedés otthon is folytatódott, Babits, hogy bebizonyítsa, vége a kapcsolatuknak, elégette Csinszka leveleit.
Legalábbis ezt állította akkor. Halála után azonban előkerültek a levelek. Talány, hogy más leveleket semmisített meg, vagy a Csinszka levelek egy részét, talán erre sem kapunk most már választ.
A lényeg, ezekből a levelekből lehetett végül sok mindent rekonstruálni.

Csinszka házassága óriási port kavart az országban. Mint Szendrey Júliának, neki sem bocsájtották meg a halálon túli hűtlenséget. Igaz, ehhez az Ady család is szította a hangulatot. De hát ezt nem is lehetett volna elvárni egy szépsége teljében levő, szabad és társhoz ragaszkodó Csinszkától. Igaz, felvetődik a kérdés, ha ugyanis nem volt szerelmes a festőbe, miért ment hozzá feleségül?
És tudjuk, hogy rajongása Adyért örök maradt.

Egy nap felötlött benne, hogy megismerkedik Lédával. Levelet írt neki, találkozót kért tőle, azonban a levelére soha nem kapott rá választ. Egy nap a temetőben látta, hogy Ady sírja mellett ott van Léda sírja is. Megállt a sírnál, állt és nézte, miközben valaki még arra járt.
Ady Lőrinczné, az Édes.
A véletlen folytán így találkozott a három nő, az a három nő, akik Ady számára a legkedvesebbek voltak. Ott voltak egymás mellett, egymásnak elérhetetlenül. Egy már a sírban, kettő örök ellenségként.

Csinszka még nem volt negyven éves sem, amikor már a halál gondolata, az elmúlás gondolata foglalkoztatja. Mintha csak rendelésre történt volna: egy vacsora alkalmával élettelenül bukik az asztalra.
1934. októberében történt mindez. Többet nem tér magához, néhány nap múlva agyvérzésben meghalt a kórházban.

A nyitott koporsója előtt állók szerint halálában szebb, mint valaha...

Babits hagyatékából egy fájdalmas, dermesztően keserű, vigasztalan vers került elő Csinszka haláláról. Címe nincs, csak feleségének egy megjegyzése: "kelt, 1934 novemberében, mikor Cs. haláláról értesült a költő."

"Miért faggatnak a holtak
kik élve némák voltak?
Miért hangos a halál?
miért van, ami nincsen?
miért fáj, ami mindegy?

Csinszka élettörténetével többen is foglalkoztak.
Tabéry Géza: A csucsai kastély kisasszonya, Robotos Imre: Az igazi Csinszka és Benedek István: Ady Endre szerelmei és házassága című könyvében.

canadahun.com

A Sátán kegyeltje

Féktelen rabló kegyetlen gyilkos
az orra horgas a bőre nyirkos
Embervért iszik agyakban turkál
hősöket mocskol sírokon ugrál
Rombolni bír csak sohasem épít
poklába rántja a tiszta égit
Fölzabál megront összezúz mindent
a pénzt imádja s gyűlöli Istent
Övé a világ még sincs hazája
könyve a Talmud zenéje lárma
Hízeleg kábít fölavat „szentté”
s nem tudod mikor fűrészel ketté
Békéről papol s viszályt szít folyton
ávóshad őrzi vízágyú kordon
Képedbe röhög remeg a gyomrod
meddő haragod lőrébe fojtod
Káromkodsz tompán kiköpsz a földre
nem érted hogyan s miért tett tönkre
Rabszolga lettél üldözött birka
megölnéd nyomban ha módod nyílna
De csak könnyezel köhögsz a gáztól
érzed lelkedbe szívedbe gázol
Beteg vagy halott Élve temetnek
Üvöltve rohansz a végtelennek

Siklósi András

Sejtések az igazság, a jóság, a szépség „tetteiről”

Az igazság keres, a jóság nem hagy nyugton, a szépség vibrál előttem szüntelen.

Az igazság izgat, nyugtat a jóság, gyönyörködtet a szépség.

Kormányoz az igazság, táplál a jóság, éltet a szépség.

Az igazság vezet, erőt ad a jóság, a szépség súgja: érdemes!

Szomjat olt az igazság, éhet olt a jóság, teljessé a szépség tesz.

Az igazság keze keményen megszorít. A jóságé puhán érint, a szépségé szelíden simogat.

Előre visz az igazság. Megtart a jóság. Lelket ad a szépség.

Az élet ereje az igazság. Az élet édessége a jóság. Az élet ékessége a szépség.

Az emberi élet hármas célja: igazságosságot gyakorolni, jóságos tetteket cselekedni, szépséget teremteni.

Az igazság ítél, a jóság irgalommal cselekszik, a szépség „csak” gyönyörködtet.

Sem az időnek, sem a térnek nem foglya a szépség, az igazság, a jóság. Időfölöttiek, bár időben történnek.

Térfölöttiek, bár a térben zajlanak. – Akiket áthatnak, sem térnek, sem időnek nem rabjai: szabadok!

Mácz István

Rabindranath Tagore:

Áldozati énekek
2.

Amikor parancsodat hallom, hogy énekeljek, szívem szinte
megszakad büszke örömében: nézek arcodba s könnyek jönnek
szemembe.
Mindaz, ami életemben kemény és disszonáns, édes
harmóniába olvad, imádatom szétterjeszti szárnyait, mint egy
örömtől ittas madár, mikor a tengeren átröpül.
Tudom, hogy örömöd telik az énekemben: tudom, hogy
csakis mert dalnok vagyok, juthatok színed elé.
Énekem messze szétterjesztett szárnya szélével megérintem
lábadat, melyhez elérni soha nem is törekedhetnék.
Megittasulva a dalolás gyönyörűségétől, megfeledkezem
önmagamról s barátomnak nevezlek téged, ki uram vagy.

A Magyar Irodalmi Hírlevelet szerkeszti: Fenyvesi Miklós

Email: miklos.fenyvesi@fibermail.hu

Elérhető könyvek szép olvasmányok, barátságos árak.
Kérem nézelődjön, böngésszen, hiszen aki keres az talál!

http://href.hu/x/fd1s

Terjeszti a Kárpáti Harsona

http://www.karpatiharsona.info

Kedves Ismerőseim!

Szeretném figyelmetekbe ajánlani ezt a páratlan magángyűjteményt.

http://www.konyv-e.hu

Történelmi ritkaságok, térképek, leírások és még leírhatatlanul sok dolog.
(A főoldal legalján érdemes megnézni a "támogatói" bejegyzést.)

Szeretettel, Csaba.

Egy kísérő levél is tartozik hozzá: (íme)

Magyar Őstörténeti elektronikus könyvtár megszűnőben.
Ingyenesen létrehoztam és elérhetővé tettem Magyarország legnagyobb elektronikus könyvtárát és könyvtárgyűjteményét
méghozzá semmiféle anyagi támogatás nélkül. Világritkaságok vannak benne, és sokszor hasonmásban! Több ezer tétel és több százezer kutatható anyag, aminek elérhetősége hamarosan meg fog szűnni.
Egyébként tudjátok, hogy mit jelent az, hogy magyar kultúra? NEM. Mert nem taníthatták meg veletek.
Közületek is amikor megkérdezi az ember, hogy szerintetek mennyi középkori magyar vonatkozású írott dokumentum létezik, ami megmaradt. A válaszok: tíz, száz! S még a legtájékozottabb őstörténeti érdeklődő is max. ezerig jutott el? A hivatalos oldal persze meg hallgat. Szerintetek mennyi van,ami létezik? Minimális számot mondok, ami bizonyítható. TIZENÖT MILLIÓ!
Tizenötmillió, tehát minden magyar embernek jutna egy értékes ritkaság!
És ez mind létezik a mai napig! Képzeljétek el, hogy mennyi lehetett eredetileg, mert az köztudott, hogy a nagy része elpusztult!
És azt gondoljátok, hogy a legtöbbjük latin? Ebben is tévedtek, mert sokkal több görög nyelvű dokumentum keletkezett, sőt nemegyszer az esztergomi érsek az egész keleti egyház feje is volt! Nálunk nem volt egyházszakadás.
Mit nem tudtok még? Hogy a legtöbb írott emlék nem is latin, nem is görög, hanem magyar nyelven született. És sokuk ma is létezik. Elkeseredett harcot folytatok, hogy észrevegyétek... hiába. Mi létezik még a hatalmas pusztulások áradatában? Szinte minden, ami fontos. Minden, amiből újjá lehet születtetni egy országot!
Az egyik törzsünket valaha úgy hívták, hogy MÉD, a medica, az orvoslás tudomány pedig szó szerint azt jelenti, olyan mint a médeké! Mi még az ellenségeinket is meggyógyítottuk. Tudjátok azt, hogy egy innen származó 8 éves Árpád-házi királylány honosította meg a fürdőkultúrát nyugaton! Méghozzá sikerrel, mivel a nyugati félteke nyelveiben mindenhol, eme 8 éves kislány becenevét használják a fürdőkád elnevezésére. Elisabeth
Elgondolkodtató az is, hogy én itt vidéken egyetlen egy angol eredetű szót sem használok a magyar nyelv beszélése közben; addig az angol nyelvű 'társam' több száz magyar eredetű szót használ, amik technikai találmányként kerültek bele az ő nyelvükbe a középkor és az újkor folyamán.
Gyakorlatilag sosem tud úgy beszélni, hogy néhány mondatonként ne használna legalább egy magyar eredetű szót! De ezeket már mind nem írhatom meg.
A sort végtelenségig lehetne folytatni... de kit érdekel ez, ha ma már nem szeretnek olvasni és tudni... vártam, de hiába. Ez egy utolsó kérés, mert többre már nincs lehetőségem, olvassatok legalább ebben a fennmaradó néhány hónapban, és adjátok tovább az üzenetet, ha lélekben magyarok vagytok:

Jelenlegi anyagi támogatók:
Pap Krisztián
Csenár Margit
Birgány Lajos és neje
Müller Tibor István
Margel József
.. és jómagam.